

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Ignatii Loiolae, Qui religionem Clericorum Societatis Iesv instituit

**Ribadeneyra, Pedro de
Coloniæ Agrippinæ, 1602**

De prudentia rerum gerendarum. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45323

rati ab Ignatio essent, & quietissimè
 sæpe viuerent, simul atque Ignatius ad
 eos veniebat, & cum ipsis agebat, tem-
 pestas aliqua contra omnes, & persecu-
 tionis procella repentè excitabatur.
 Quod Pater Iacobus Lainez sapissimè
 obseruauit, & simul ex eo coniectu-
 ram se capere aiebat quanta Ignatij vis
 animi atque constantia, quantum
 rursus & quàm implacabile dæmo-
 nis in Ignatium esset odium, atque in-
 uidia.

Sed quoniam spiritalis prudentia I-
 gnatij, in Exercitiorum spiritualium, &
 in Constitutionum libris (de quibus
 antea diximus) maximè cernitur, è qui-
 bus peti possunt quæ ad hunc locum
 pertinent: hac omissa, quanta fuerit in
 illo rerum gerendarum prudentia, vi-
 deamus.

DE PRVDENTIA RERVM
 gerendarum.

CAPVT XI,

Magnitudo illius animi cū sum-
 ma erat prudentia, constantia
 cum

eam egregia quadam moderatione coniuncta. Nam etsi in rebus magnis & arduis, ægrè diuelli poterat ab eo quod semel rectum iudicasset, eratque acer & efficax in agendo, non tamen propterea aut nimias celeritates suscipiebat, aut tarditates: sed festinabat lentè; oportunitateque temporū obseruata, res maturabat, in omnibus excellenti temperatione vtēs. Ex quo vix vllus eius labor irritus, vix vllū non perfecturum opus, in magnis etiam atque operosis fuit.

In rebus suscipiendis sæpissimè videbatur nulla humana prudentia vti, sed diuina tantum niti prouidentia: in exequendis tamen, & ad finem perducendis, omnes vias tentabat, vt inchoata perficeret: ea tamen cautione, vt non in humanis subsidijs (quæ tanquam efficiendi instrumenta sumuntur) sed in Deo, bonorum omnium effectore, sp̄ efficiendi defigeret: & vt vt res cederet, lætissimo semper, tranquillissimoque animo esset.

Multa instituebat, quorum consilia (quod occulta essent) aut rationi parū consentanea nonnullis, aut admirabilia certè videbantur: sed tamen eorum exitus, exquisitum spiritum, reconditam-

ditamque prudentiam declarabant Ignatij : qui ante languorem adhibuisset medicinam, cuique futura tam solenter praeuisa fuissent, & praeaurata. Atque haec quidem admirabilis atque diuina prudentia, qua omnibus in rebus utebatur Ignatius, ex copioso illo ac caelesti lumine deriuabatur, quo eius anima illustrata, non solum praesentia cernere, sed etiam futura prospicere videbatur. Apparet enim illi Deum ab initio vniuersae Societatis progressum, cursumque diuinitus ostendisse: & quam suaves ac vberes fructus, ex arbore, quam ipse Ignatius plantabat & rigabat, dante incrementum Domino, sancta Ecclesia perceptura esset. Idque tum ex alijs multis, tum ex ijs quae subiiciantur, coniectare licet. Anno Domini 1540. cum Petrus Mascarenas, Ioannis tertij Lusitaniae Regis apud Pontificem Maximum legatus, Ignatium vrgeret, vt ex decem socijs, sex in Orientis Solis Indiam, ad Regis sui voluntatem mitti pateretur: Ignatius (vt supra scripsimus) oratori respondit: Si ex decem sex auferas, quotam obsecro partem reliquo orbi terrarum relinques? Quasi pro certo haberet, exiguum illud paucorum sociorum semen spargendum

dum breui, & per vniuersum terrarum orbem disseminandum. Anno item 1549 mecum de Societatis nostrę statu atque incremento loquens, hæc eadē verba mihi dixit : Si decem annos viuemus Petite, mirabilem Societatis quasi cursum videbimus. Viuemus dico: immò verò si tu viues, videbis. Ego enim me tam diu victurum non puto. Quod vt dixit, ita certè factum est. Nam ipse celerius vitæ laboribus defunctus est, & septem tantum postea nondum integros vixit annos : & nos intra decem illos ab Ignatio definitos, mirificam Societatis augescens propagationem, fructum, approbationem vidimus. Accedit eodem, quod me audiente anno Domini 1555. dixit. Nam cum Collegium nostrum Romanum certas sedes non haberet, sed incertis, iisque conductitijs ædibus vagaretur & locus certus, & ad Collegium in vrbe constituendum idoneus quæreretur: monuit quidam eius familiaris Ignatium, vt ædes vicinorū professe domo proximas (quæ multæ erant atque amplæ) coëmendas curaret in quibus Collegium ædificaretur multasque attulit commoditates, quas ea res habitura videbatur. Sed Ignatius totum

Ec 3

illud

Illud spatium vni professæ, domui necessariū esse dixit. Cū ille instaret, & regentē locum multarum domorum professorum capacē, & Collegiorū esse diceret: Ignatius, Nuac quidem, ait, ita videtur, sed erit aliquando tempus, cū hæc vna domus amplietur, & vniuersū istum ambitum complexa, plus etiam soli requirat: citiusq; dixerim duos passus ad necessarios vsus, adhuc defuturos, quàm vnum pedem superfuturū.

Neque tamen mirum est, Ignatio Dominum præsignificasse felicem successum eius Religionis, quā ipse, eodē Domino autore, atq; adiutore fundauit: quando quidem multa alia ei præmonstrata videmus, quæ longo post tempore futura erant. Anno Domini 1527. quo tēpore Ignatius egenus, abiectus, ac contemptus viuebat, quidam adolescens apprimè nobilis & copiosus, Ignatium intuens nudis pedibus, & vili habitu incedentem, iuuenili quadam leuitate commotus, procaciter ipsum irridens atque insultans; Ardeā, inquit, ego, & flammis incensus concidam, nisi hic qui flammis conflagret dignus est. Quod audiens Ignatius, placido ad eum vultu? Caue (inquit) ne hoc ipsum quod imprecaris, tibi eueniat.

niat. Paucis post diebus in tormentarium pulverem, qui ad publicam lætiam paratus erat in turri domus nobilis eiusdem adolescentis, ignis scintilla forte illapsa, magnum repente excitavit incendiū, quo miser adolescēs, ambustus, ac semiustulatus est: ardoremque nimium restinguere cupiens, in aquam se coniecit, mortemque fugiens, in mortem incidit, breuique consumptus est. Anno verò 1541, cum ægotantis Stephani Baroëli, Itali, ac tunc nouitij nostri, salus esset à medicis omnibus desperata, pro illo in Diui Petri Montorij rem diuinam Ignatius fecit: qua peracta, dum vterque domum redimus, mihi dixit: Non morietur nunc quidem Stephanus. Qui quidem Stephanus & viuit adhuc, & vitam suam Ignatio planè acceptam fert. Et anno 1543. mihi secundo grauissimè ægotanti, in morbum me tertio relapsurum prædixit. Anno item 1555. mittens in Hispaniam Hieronymum Natalem, & Ludouicum Gonzalē summa hyeme nauigaturos, nauim Genuæ statim conscendere iussit, ac commodam ipsos nauigationem, & secundum habituros cursum Natali præsignificauit. Patri Iacobo

cobo Laini prænuntiauit, illum, se mortuo, futurum Societatis Præpositum Generalem; & alia ijs similia prædixit, antequam euenirent; quæ omnia, ita vt dixit, consecuta sunt.

Cùm pietatis opera, quæ ad proximorum vtilitatem pertinent, completi omnia non posset, magno delectu, publica priuatis; ijs quæ ad tempus fiunt, perpetua; certa semper incertis prætulit, & secura periculosis: neque tã sperabat, quantæ res ipsæ essent, quàm quantum spei ad eas conficiendas ostenderetur.

In huiusmodi autem operibus beneficentiæ ac pietatis, libenti animo operam suam studiumque ponebat, dum in ordinem redacta, legibusque essent ac ratione constituta: postea vigilia sua alijs tradita, sensim subtrahabat se, & ad alia instituenda transferebat. Negabatque nostris, hisce finibus longius progrediendum: neque committendum, vt se istiusmodi operum ordinaria administratione implicarent: quod à Sodalitatibus ferè ijs, Collegijq; gubernètur, quib. satisfacere (quod multorum sint capitũ) sit perdifficile.

Pulcherimũ arbitrabatur esse munus,
nostræ

nostræq; Societatis maximè propriū,
 versandi cum hominibus familiariter,
 & agendi. Sed illud, quo plus habet uti-
 litatis, si rectè fiat: eo etiam plus pericu-
 li, si ineptè. Nam vt moratus sermo, &
 modesti prudentisque hominis assidu-
 us alios ad Christum maximè allecat
 & inuitat: ita præcipitis atque inconfi-
 derati, à sancto plerunque proposito
 auertit: & offensio contrahitur, ex quo
 quærebatur utilitas. Multas proinde
 cautiones censebat adhibendas, vt il-
 lud munus officij utiliter exerceretur:
 quas quidem exemplo magis trade-
 bat, quàm verbo. Eas enumerare om-
 nes, longum nimis esset: nonnullas re-
 ferre, commodum nostris, vtileque fu-
 turum puto.

Qui alijs igitur utilis esse cupit, in
 primis aiebat sibi vacare debere: & ar-
 dere ipsum charitate, si alios velit
 incēdere: superare inanem metum:
 ambitionem tanquam pestem fugere:
 voluptatis illecebras, omniaque carnis
 blandimenta aspernari: & quicquid vi-
 tiosum est, à se repellere: vt omnib. tur-
 bidorum motuum radicibus euulsis,
 diuinos satus, & in se aptius accipiat, &
 in alios vtilius effundat.

Cum omnia vitia declinanda esse, tū

E e 5

ea cui-

ea cuique potissimum, ad quæ proclivior cuiusque natura sit: ab ijs enim maximas impendere ruinas, nisi diligenter sibi quisque caueat.

Illis præcipuè, quibus corporis constitutio biliosa effret ac feruentior, magnopere cauendum censebat, si cum alijs iracundis item hominibus, & natura biliosis versarentur: facile enim dissidia nasci. Proinde, qui talis est, antè se cõparet, ac sæpissimè meditetur, qua ratione huic periculo resistat.

Neque tamen in præferuida, vehementique natura refrænanda, eiusmodi prouisione animi vtendum censebat solum: sed in reliquis item vitijs debellandis. Multum enim cohibet, & quasi vinculis quibusdam exultantem naturam constringit meditatio, & cõparatio animi, & assidua accurataque eorum quæ cogitaueris, dixeris, egeris, commemoratio. Quòd si socium habeas, quicum communicari hoc officij rectè possit, vltro & citro, & ab illo moneri liberè, & illum monere, placidè velis.

Qui ita in se fuerit constitutus, & intelligentia necessaria instructus, & agendi modo, ad alios tum iuuandos, tanquam in puluerem, aiebat, & solem posse
descen-

descendere. Sed cogitandum tamen, se non cum perfectis hominibus, planeq; sapientibus viuere, sed in medio nationis prauæ atq; peruersæ: animūque ita suum debere instituere, vt neq; scelerum vlla, & flagitiorum immanitate perturbetur, neque vlla hominum vel fatuitate vel fraude, ipse non retineat, vel cum prudentia columbæ simplicitatem, vel serpentis cum simplicitate prudentiam.

Philip. 2.

Dicebat, quibus artibus diabolus ad perniciem hominum vteretur, iisdem nobis vtendum ad salutem. Nam vt ille cuiusque naturam explorans, & animi propensionem pertentans, ad eam se attemperat: & ambitiosis splendida, vtilia cupidis, voluptuosis iucunda, pijs quæ speciem habent pietatis, proponit; & non irrumpit subito, sed sensim irrepit, & in animæ se familiaritatem insinuat, penitusque tandem immergit: sic spiritalis, ac peccatus artifex, vnicuiusque naturæ cōueniēter se debet gerere: & in principio multa dissimulare, in multis conuiuere, deinceps, parta beneuolentia, ipsos quibuscum agit, ipsorum armis expugnare. Ipse verò in mores hominum, quibuscum versabatur, na-

turamque intrabat penitus, sagacitate quadam non tam humana, quam diuina. Nam vel ex vno congressu, aut vno sermone, ita intimos illorum sensus perspectos habebat, atque exploratos, ut modium salis cum eis comedisset, illoque intus & in cute nosse videretur.

Omnium quidem mulierum familiaritatem, etiam earum quae spirituales aut sunt, aut videri volunt, vitandam esse dicebat: sed earum maximè, quae etate, conditione, statu periculosiores sunt. Quarum ex consuetudine plerumque aut fumus sequitur, aut flamma. De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.

Factis liberaliorem, quam verbis esse oportere: ut quod in diem crastinum promiseris, id, si fieri potes, hodierno praestes.

In omni sermone, maximeque in pacificandis hominum animis ac reconciliandis, in controuersis rebus definiendis, tractandisque diuinis rebus, eam moderationem cautionemque adhibendam, ut nihil imprudenter excidar: sed verbum quodcumque nostrum cogitemus ad multorum aures peruenturum.

Concionatoribus, & ijs qui de loco superiore populum docent, scribendum diligenter.

diligenter, & multo antè meditandum, quam dicent: nil temerè asserendum: à nouis, dubijsque rebus abstinendum: & modestè hominum vitia castiganda potius, quam plausibilia, & quæ aures delectant, persequenda. Ipse verò conciones suas in detestatione viti orū consumpsit, & in virtutum prædicatione: idq; semper propositum habuit, vt præuaticatores ad cor redirent, & summum Dei, infinitumq; in se amorem agnoscerent.

Si quis quid petat, quod tuæ personæ indecorum iudices, ab indignatione temperandum: & id curandum, vt & quod postulatur, neges; & amicum tamen eum, qui postulat, beneuolumq; dimittas.

Religiosi hominis officium affirmabat esse, ab aulica vita (quam, tanquam ad Sirenum scopulos quidam adhaerescunt) homines ad Christum potius abducere, quàm in illam quicquam inducere. Ipse verò operam suam ad Principum gratiam aucupandam, vel in eorum aulas intradum petentibus, respondebat. Ego quidem præstantiorem Dominum nullum scio, quam eum quem mihi ipse delegi: ad hunc vos si applicare cupitis, libentissimè mecum

Ec 7 omne

omne studium præstabo.

Pauperibus, & egenis eleemosynam petentibus facile tribuebat ex nostra paupertate quod poterat. Si quis tamē apostata vel religionis desertor esset (quòd diaboli conatibus aduersandū diceret, non suffragandum) eū ne obolo quidem iuuandum putabat: nisi fortè, vt ad sanitatem rediret. Nam in hoc genere officij, & huiusmodi perfugis ad Christi castra reuocandis, magna voluntate, & suam & suorum collocabat industriam.

Si quis otiosus ad illum veniret, quicum tempus inutiliter terendum esset, vbi semel illum atq; iterum admiserat, si congressum ille suū sæpius requireret, quoties v̄titabat, toties ipse aut de morte, aut de extremo iudicio, aut de sēpiterno supplicio impijs parato, sermonem instituebat. Sic enim aiebat fieri, vt ille vel molestus esse desineret; vel certè si perseueraret, eiusmodi sermonibus aliquid in pietate proficeret.

Dicebat prætereà, in rebus gerendis illud in primis tenendum, vt te rebus, non res tibi submittas: hoc est, vt rei gerendæ, non tuæ cōmoditatis rationem ducas, negotiorumque veritati
diligen

diligenter seruias, & tempori.

Denique tam congruenter omnibus,
vt omnes lucrifaciat, sapientem homi-
num piscatorem, Christiq; ministrum
se attemperare debere, vt omnia om-
nibus fiat, & non sibi, sed fratribus vi-
uat in Christo.

1. Cor. 9.

2. Cor. 5.

Si quid tamen efficere in hominum
salutem cupiat, vel si quē ab exitio stu-
deat ad salutem reuocare: vbi diligen-
ter suo perfunctus sit munere, quomodo
res cedat, æquissime sibi fe-
rendum statuatur. Neque si ille, ad quem
iuuandum incubuerit, respuat medici-
nam, demittat idcirco animum: Ange-
lorum tutelariū exemplo (nam & hac
vtebatur Ignatius similitudine) qui,
quos à Deo suæ fidei commissos acce-
perunt, mouent quoad possunt, defen-
dunt, regunt, vrgent, ad bonum iuuāt:
sed si voluntatis libertate abutantur il-
li, & inobsequentes atq; obstinati sint,
propterea tamen nullo anguntur mœ-
rore, nulla afficiuntur molestia: Cura-
uimus, inquit, Babylonem, & non
est sanata.

Hier. 51.

Hæc, & ijs similia erant Ignatij do-
cumenta, quibus suos informabat, vt
ad spirituales nundinas; animarum-
que copiosam mercaturam mitteret.

scd

Ruff. hist.
eccl. li. II.
cap. 9.

sed factis quam verbis illustrius. Neque enim (quod de Nazianzeno Gregorio scriptum legimus) discipulis aliquid imperabat, quod non prius ipse fecisset. Et cum singularis prudentia fuerit, idem tamen sentiebat, in diuinis rebus, qui nimis prudentes esse volunt, haud sapere magna praestare. Nunquam enim se, ad ea, quae pulcherrima sunt, admo- uebit is, qui eorum difficultates, & an- cipites euentus scrupulose cogitat, aut

PROV. 23.

anxiè nimis reformidat. Vnde & Sapi- ens, Prudentiae tuae, inquit, pone mo- dum: neque enim decet, sine modo eam virtutem esse, quae reliquarum virtu- tum modus & mensura est.

DE VIGILANTIA ET
solicitudine.

CAPVT XII.

Mirifica in illo sollicitudo ad res conficiendas, atque vigilantia fuit. Non enim solum efficien- di adiumenta excogitabat sapientissi- mè, sed magna etià efficacitate uteba- batur inuentis: rem ceptam perseue- ranter vrgens: alios, quibus utebatur ministris, rebus agendis indormire haud quaquam sinens, sed impigros reddens, atque attentos.

Cum